

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
"WOM" w Częstochowie

KWARTALNIK NAUCZYCIELSKI

Rocznik: 2006, Miesiąc: 03

01: Praca z uczniem sprawiającym kłopoty wychowawcze z powodu nadpobudliwości psychoruchowej

Autor: *Lilianna Nemsz, nauczyciel j. polskiego i historii w Szkole Podstawowej nr 1 w Kamienicy Polskiej*

02: Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i rodziców

Autor: *mgr Elżbieta Wyroba – nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 49 w Częstochowie, mgr Jolanta Kulawik - nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 49 w Częstochowie.*

03: Higiena i organizacja pracy domowej ucznia

Autor: *Elżbieta Nowakowska – mgr nauczania zintegrowanego, nauczyciel Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Kamyku*

04: My, uczniowie klasy pierwszej, ślubujemy...

Autor: *Elżbieta Nowakowska, mgr nauczania zintegrowanego, nauczyciel Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamyku*

05: Hipoterapia jako metoda wspierająca rozwój psycho – fizyczny dzieci.

Autor: *mgr Wojciech Chądryński, nauczyciel rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo w Zespole Szkół Specjalnych nr 45 w Częstochowie.*

mgr Emilian Hutny, nauczyciel rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo w Zespole Szkół Specjalnych nr 45 w Częstochowie.

06: Ocena opisowa i jej zalety w kształceniu zintegrowanym - referat szkoleniowy dla rodziców

Autor: *Lidia Gołuchowska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 31 w Częstochowie ul. PCK 18*

07: SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH OTWARTYCH DLA ZESPOŁU SAMOKSZTAŁCENIOWEGO

Autor: *Lidia Gołuchowska - SP 31 Częstochowa*

08: Europejski Rok Edukacji Obywatelskiej w Polsce – założenia, przebieg.

Autor: *Małgorzata Tubielewicz - konsultant RODN „WOM” w Częstochowie, Promotor Regionalny EREO 2005*

09: „Wyboiste drogi ... czy utarte ścieżki edukacyjne ?”

(próba podsumowania na podstawie przeprowadzonych badań)

Autor: *Danuta Bernacka – Winczek konsultant RODN „WOM” w Częstochowie*

01: Praca z uczniem sprawiającym kłopoty wychowawcze z powodu nadpobudliwości psychoruchowej

Autor: *Lilianna Nemsz, nauczyciel j. polskiego i historii w Szkole Podstawowej nr 1 w Kamienicy Polskiej*

Wstęp

Każdy z nauczycieli w swojej praktyce pedagogicznej spotyka się z uczniami, którzy z trudnością adoptują się w warunkach społeczności klasowo-szkolno-lekcyjnej. Praca z tymi uczniami wymaga bogatej wiedzy merytorycznej, dużej cierpliwości, taktu i zrozumienia. Konieczna jest także współpraca całego zespołu nauczycielskiego oraz częste kontakty i rozmowy z rodzicami i pełna informacja o dotychczasowym przebiegu nauki (w przedszkolu, w klasach nauczania zintegrowanego). Często niezbędny okazuje się też stały nadzór ze strony pedagoga szkolnego lub placówki PPPP.

Aby rozwiązać problem kłopotów wychowawczych konieczna jest wiedza o ich przyczynach, przejawach i zapobieganiu im. Najwięcej problemów sprawiają uczniowie z zespołem ADHD, czyli zespołem nadpobudliwości ruchowej z deficytem uwagi, który według najnowszych badań (z połowy lat 90-tych) uwarunkowany jest w dużej mierze genetycznie, więc jeśli matka lub ojciec byli dziećmi nadpobudliwymi to prawdopodobieństwo, że będą się borykali z tym problemem u swoich dzieci jest dość duże (ok. 50%).

Dzieci nadpobudliwe psychoruchowo wyróżniają się określonym zespołem cech zachowania. Cechy te ujawniają się w sposobie wykonywania codziennych czynności, w zabawie, w pracach domowych, przy odrabianiu lekcji. Wyrazistość i rodzaj objawów nadpobudliwości w znacznym stopniu są uzależnione od sytuacji, w której obserwujemy dzieci: w jednych sytuacjach bowiem nadpobudliwe zachowanie wzmaga się, w innych maleje.

Niniejszy artykuł ma na celu wspomóc nauczycieli, wychowawców, rodziców i wszystkich opiekunów dzieci z tym problemem, dostarczyć im podstawowej wiedzy umożliwiającej minimalizację przejawów zachowania nadpobudliwego i ulepszyć współpracę w procesie nauczania i wychowania w warunkach szkolnych oraz domowych.

Przejawy nadpobudliwości psychoruchowej

Wśród podstawowych form zachowania uznawanych za przejaw nadpobudliwości psychoruchowej wyróżnia się:

- nadmierną ruchliwość – wyraża się ona w stałym niepokojem ruchowym dziecka (kręcenie się, bieganie, podskakiwanie, niczym nie uzasadnione ruchy rąk, nóg, chrząkanie), wydawanie dziwnych dźwięków, częste zmiany pozycji, niemożność zachowania spokoju; ogólny niepokój ruchowy objawia się często dodatkowymi skurczami mięśni, tikami, „wyładowaniami ruchowymi”
- nadmierną pobudliwość emocjonalną – czyli wszelkie reakcje emocjonalne niewspółmierne do przyczyn je wywołujących (wybuchy złości, działania impulsywne, łatwe obrażanie się, płacliwość, wybuchowość, dokuczliwość, labilność nastrojów przechodzących od radosnego podniecenia do smutku, gwałtowności)
- zaburzenia uwagi – objaw nazwany przez rosyjskiego uczonego I. P. Pawłowa wzmocnionym odruchem orientacyjnym – manifestuje się on kierowaniem przez dziecko uwagi niemal na każdy bodziec płynący z otoczenia – następstwem tego rodzaju zaburzeń uwagi są: zapominanie, roztrągnięcie, chaotyczność
- trudności z koncentracją uwagi – dziecko słucha nieuważnie, rozprasza się, łatwo zapomina polecenia i powierzone zadania, robi wrażenie ucznia mało spostrzegawczego, przy tym działa szybko, impulsywnie, bez zastanowienia, domaga się natychmiastowego zaspokojenia swoich potrzeb, pytane odpowiada bezmyślnie
- zaburzone relacje z rówieśnikami – objawiające się chęcią przejmowania inicjatywy w zabawie, nieumiejętności przegrywania, zadawania krzywdy innym dzieciom w sposób często niezamierzony, krzykliwością, napastliwością, brakiem cierpliwości, np. przy czekaniu na swoją kolej
- brak samokontroli i refleksji na temat własnego zachowania – co utrudnia funkcjonowanie w grupie, czasem wręcz uniemożliwia realizację celów osobistych czy zespołowych
- ogólne nadmierne pobudzenie przejawiające się we wszystkich zakresach – dotyczy dzieci sprawiających najpoważniejsze kłopoty wychowawcze – co rodzi brak systematyczności i chaotyczność pracy oraz nierównomierne postępy w nauce.

Omówione zachowania dzieci nadpobudliwych wywołują specyficzną reakcję nauczycieli: z jednej strony są oni zmęczeni aktywnością dziecka, niezadowolony z jego działalności, z drugiej widzą, że dzieci te uzyskują często dobre wyniki i „jak chcą, to potrafią”. Nasuwa to podejrzenie złej woli dziecka, co wywołuje swego rodzaju represje lub inne błędy wychowawcze.

Przyczyny nadpobudliwości psychoruchowej

Większość badaczy problemu skłania się ku poglądom, że w przypadku nadpobudliwości mamy do czynienia z zaburzeniami rozwoju warunkowanymi nieprawidłowym funkcjonowaniem mózgu. Podłożem nadpobudliwości jest określony typ układu nerwowego oraz zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego często spowodowane uszkodzeniem. Do głównych przyczyn uszkodzeń w funkcjonowaniu układu nerwowego zalicza się:

- urazy mechaniczne – przed i okołoporodowe lub na skutek przebycia zapalenia mózgu, lub opon mózgowych albo też z powodu chorób zakaźnych, czy urazu mechanicznego czaszki, np. podczas groźnego upadku, wypadku
- czynniki społeczno-wychowawcze – w tym rodzinne – wychowanie niekonsekwentne lub zbyt rygorystyczne czy pobłażliwe (liberalizm) oraz wpływ szkoły i środowiska rówieśniczego (brak akceptacji, niezdrowa rywalizacja, częsta krytyka) – powodujące nerwowy tryb życia dziecka.

Praca z dziećmi sprawiającymi kłopoty wychowawcze

Wychowywanie dzieci nadpobudliwych psychoruchowo w szkole polega na właściwym pokierowaniu ich aktywnością i wykorzystaniu jej do celów społecznie pozytywnych. Nie należy wyłączać tych dzieci ze wspólnych działań i traktować marginesowo, co często bywa wygodne, lecz powierzać im konkretne funkcje i zadania, włączając je do grup dzieci spokojniejszych i bardziej zrównoważonych. Podejmując próby ukierunkowania aktywności tych dzieci należy:

- ustalić wyraźny i niezbyt odległy cel działań – wydawać przy tym instrukcje krótkie, rzeczowe, jasne
- uczyć właściwego rozplanowania czasu przeznaczanego na wykonanie zadania w celu uniknięcia pośpiechu, zdenerwowania
- konsekwentnie przyzwyczajając i wdrażając te dzieci do finalizowania każdego przedsięwzięcia
- objąć je stałą kontrolą i przypominać o zobowiązaniach
- pomagać, nie tylko kontrolować, obserwować przebieg działań i czasem pospieszyć z pomocą – w przypadku dzieci starszych osłabić kontrolę a w zamian oceniać ostateczny efekt działania i wkład pracy
- unikać w pracy niepotrzebnych bodźców, lecz nie chronić całkowicie przed wszelkimi bodźcami, co najczęściej przybiera formę ustępliwości, uległości bądź podporządkowania opiekunów impulsywnemu dziecku
- wyrabiać u tych dzieci zdolność do samokontroli np. poprzez pisanie najpierw na brudno, przesłuchiwanie opracowanych lekcji
- usprawniać często zaburzony motorykę rąk poprzez codzienne kilkuminutowe ćwiczenia graficzne oraz zajęcia ręczne typu majsterkowanie, rysowanie, malowanie i wycinanie
- w klasie usadzać te dzieci z przodu w towarzystwie uczniów aktywnych, zrównoważonych i zorganizowanych

- właściwie angażować w tok lekcji, bez gwałtownego, niespodziewanego wyrywania do odpowiedzi, poprzez zapowiedź pytania
- organizować pracę w spokojnych warunkach, w uporządkowanym środowisku.

Pracując z uczniem trudnym, nauczyciel powinien wykazać zrozumienie dla jego ograniczeń i barier w działaniu poprzez ich akceptację a ponadto:

- opracować plan postępowania i określić zamierzone zmiany
- zbudować zaufanie poprzez uważne słuchanie uczniów, pytanie o ich zainteresowania i sprawy bez dawania łatwych rad i pouczania, dzielenie się swoimi odczuciami, unikanie okazywania zniechęcenia, gdy zaplanowane zmiany nie następują zbyt szybko
- mimo powagi problemu czasami zażartować
- starać się być konsekwentnym i przewidywalnym
- swoją krytykę i uwagi wyrażać w sposób konstruktywny, bez ogólników i stereotypów, zauważać przy tym pozytywy
- zawsze zachowywać spokój i nie dać się wyprowadzić z równowagi, gdyż negatywne emocje są tu najgorszym doradcą, przeszkodą w osiągnięciu celu.

Podsumowanie

Podejmując pracę pedagogiczną z uczniem ujawniającym nadmierną pobudliwość ruchową i emocjonalną, nauczyciel powinien dążyć do sprecyzowania i uporządkowania, zgodnie z wcześniejszymi rozważaniami, następujących diagnoz i wynikających z nich działań:

- określić na podstawie wnikliwej obserwacji podstawowe cechy zachowania ucznia uznawane jako przejawy zespołu nadpobudliwości
- poznać zdrowotne, społeczno-wychowawcze i rodzinne przyczyny będące podłożem nadpobudliwości
- ustalić sposób i cel oddziaływania mający umożliwić w miarę wszechstronny rozwój ucznia uwzględniający jego relacje z rówieśnikami i otoczeniem.

Obecnie wychowanie stało się trudniejsze niż kiedykolwiek. Wiąże się to z wielością źródeł informacji, które często podważają autorytet nauczyciela i szkoły. Mądry nauczyciel dostrzega i uwzględnia zmiany w otoczeniu. Wyłapując ucznia trudnego, z pomocą literatury bądź specjalisty, bazując na własnym doświadczeniu i intuicji, jest w stanie pokonać przeszkody, na które napotyka w złożonym procesie wychowawczym.

Nie istnieje złoty środek, gotowa instrukcja postępowania z uczniem ze specyficznymi kłopotami asymilacji w warunkach klasy i szkoły – każda działalność w tej dziedzinie to indywidualny przypadek, który należy rozwiązywać w odniesieniu do konkretnego ucznia, jego środowiska rodzinnego, rówieśniczego, w oparciu o aktualną wiedzę psychologiczno-pedagogiczną. Niniejsze rozważania z pewnością ułatwią te poszukiwania, ukierunkują zainteresowanych wychowawców, nauczycieli oraz rodziców i uczniów.

Bibliografia

1. Cytowska Beata, Wilczura Barbara, „Dziecko z zaburzeniami rozwoju”, Oficyna Wyd. Impuls, Kraków 2005
2. Dejnarowicz Władysława, „Sytuacje i procesy wychowawcze w klasie szkolnej”, WSiP, Warszawa 1981
3. Jagieło Jarosław, „Trudny uczeń w szkole”, Wyd. Rubikon, Kraków 2005
4. Nartowska Hanna, „Wychowanie dziecka nadpobudliwego”, Nasza Księgarnia, Warszawa 1972

02: Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i rodziców

Autor: mgr Elżbieta Wyroba – nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 49 w Częstochowie, mgr Jolanta Kulawik - nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 49 w Częstochowie.

Tematem niniejszego artykułu jest kształtowanie świadomości ekologicznej uczniów klas młodszych oraz ich rodziców. Środowisko, na skutek ciągłej degradacyjnej działalności człowieka, staje się coraz bardziej dla niego niekorzystne, stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia. Człowiek współczesny, aby żyć i cieszyć się pięknem życia, zobowiązany jest budować i rozwijać wiedzę ekologiczną. W artykule tym zwracamy uwagę na konieczność rozpoczęcia edukacji ekologicznej dzieci już w młodszym wieku szkolnym. Zamieszczamy również przykłady rad, wskazówek i zadań ekologicznych przeznaczonych dla rodziców. Edukacja ekologiczna ma tylko wtedy sens, gdy budzi wrażliwość na problemy środowiska i wspierana przykładem ze strony dorosłych, w efekcie doprowadza do ekologicznego myślenia u dzieci. Słowo „ekologia” wywodzi się od greckiego rzeczownika „oikos” – dom, siedziba oraz „logos” – nauka, czyli jest to nauka o siedlisku, przystosowaniu się do niego organizmu oraz o wzajemnych zależnościach między nimi. Współcześnie dotyczy także ochrony środowiska naturalnego. „Edukacja ekologiczna” zdefiniowana jest w literaturze jako „próba wpływania na ludzkie zachowania i poglądy, które doprowadzić mają do aktywnego włączenia się jednostek w rozwiązywanie problemów środowiskowych, takich jak np. zanieczyszczenia, wycinanie lasów, powiększająca się ilość odpadów, wzrost natężenia hałasu, szkodliwe substancje w pożywieniu itp.”. „Świadomość ekologiczna” rozumiana jest jako „gotowość do życia w harmonii z naturą, świadomość społeczna odniesiona do sfery środowiska przyrodniczego człowieka”. Dziś trudno jest znaleźć obszar nie dotknięty klęską ekologiczną. Czyste powietrze, woda i zdrowe lasy należą już do rzadkości. Gwałtowny rozwój cywilizacji, bezmyślna ekspansja człowieka wobec przyrody, sprawiają, że jej naturalne zasoby maleją, a te które pozostają umierają powolną śmiercią. Człowiek jest częścią przyrody i nie może bez niej żyć. Dlatego też dążąc do zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, należy zacząć od kształcenia i wychowania ekologicznego dzieci. Praca ta powinna być celowa, planowa, systematyczna, oparta na współpracy z rodzicami. Zaplanowane przez nauczyciela proekologiczne sytuacje edukacyjne winny mieć na celu: kształtowanie wrażliwości na piękno przyrody, kształtowanie postawy człowieka świadomego swej jedności ze środowiskiem przyrodniczym, kształtowanie postawy szacunku wobec życia w każdej postaci, uświadomienie zasady nienaruszalności praw przyrody i konieczności racjonalnego korzystania z jej zasobów, kształtowanie zrozumienia, że zdrowe środowisko jest gwarancją bytu obecnych i przyszłych pokoleń, promowanie nowego stylu życia opartego na współistnieniu człowieka w harmonii ze środowiskiem i całą przyrodą, udrażliwanie na przejawy degradacji środowiska i wywołanie chęci podejmowania działań prośrodowiskowych, wdrażanie do działalności na rzecz ochrony przyrody, kształtowanie postawy ekologicznego stylu życia we własnym domu, przygotowanie do przyjaznego dla środowiska spędzania wolnego czasu. Cele kształcenia ekologicznego zostaną osiągnięte wówczas, gdy każde zadanie będzie przez dziecko przeżywane i dobrze wykonane. Aby rozbudzić pozytywne myślenie i działanie ekologiczne, należy pamiętać o odpowiednim doborze zadań, form i metod pracy. W realizacji edukacji ekologicznej należy zastosować różne ciekawe formy i metody pracy np.: spacer i wycieczki, obserwacje przyrodnicze, doświadczenia i eksperymenty, kolekcjonowanie okazów przyrodniczych i gromadzenie o nich informacji, gromadzenie i wykorzystywanie książek, albumów, zdjęć, filmów o tematyce przyrodniczej i ekologicznej, urządzanie przedstawień, inscenizacji, drama o tematyce ekologicznej, wykonywanie prac plastycznych, plakatów, albumów, zielników, prowadzenie kroniki, udział w różnych akcjach przyrodniczych – ekologicznych, imprezach szkolnych i pozaszkolnych, udział w konkursach, organizowanie wystaw, udział w zajęciach w ośrodkach ekologicznych. W niniejszym artykule zamieszczamy propozycje rad, wskazówek i zadań dla rodziców, aby i oni brali aktywny udział

w ochronie środowiska naturalnego. Rady, wskazówki i zadania ujęliśmy w trzech blokach tematycznych: zdrowy styl życia, środowisko w którym żyjemy, wrażliwość na piękno przyrody. W zakresie „zdrowego stylu życia” należy przypominać rodzicom o racjonalnym użytkowaniu wody, stosowaniu mydeł bezbarwnych i bezzapachowych, past do zębów nie zawierających dwutlenku tytanu. Ojcom można zwrócić uwagę, że używając jednorazowych maszynek do golenia produkuje się dużo śmieci, a pianka do golienia w tubie jest lepszym „przyjacielem środowiska” niż w aerozolu, że należy unikać pędzli do golienia wykonanych z sierści borsuka. Należy zachęcać rodziców do nie używania w WC barwiących środków do dezynfekcji. Zachęcać do zbierania makulatury przeznaczanej na produkcję papieru toaletowego. Zwrócić uwagę że do produkcji papieru toaletowego kolorowego używa się wybielaczy zawierających chlor. Gdy dostanie się on do rzek, spowoduje śmierć ryb i innych organizmów. Mamom zalecamy futra sztuczne, kosmetyki nie testowane na zwierzętach. Zachęcać rodziców do wycieczek pieszych i rowerowych wraz z dziećmi w nieskażonym terenie. Uczuć na szkodliwy wpływ hałasu. Zachęcać do używania żarówek energooszczędnych. Należy także przybliżyć rodzicom pojęcie „zdrowej żywności”. Zachęcać do przygotowywania w domu „ekologicznych potraw”. Przypominać o szkodliwości zbyt dużej ilości spożywanych przez dzieci słodczy, chipsów oraz potraw w McDonald’s. Bardzo ważne jest też omówienie z rodzicami problematyki szkodliwości palenia papierosów, szczególnie w otoczeniu dziecka. Można również przedyskutować problem powstawania alergii u dzieci, wyjaśnić przyczyny (kurz, środki chemiczne, niektóre produkty spożywcze) i przedstawić sposoby zwalczania ich. Zachęcać rodziców do segregowania w domu śmieci oraz do wyrzucania ich do odpowiednich pojemników. W zakresie „środowiska, w którym żyjemy” można poprosić rodziców, aby pozwolili dzieciom opiekować się w domu roślinami doniczkowymi. Jeśli rodzice posiadają ogród lub działkę, aby przeznaczili dziecku miejsce na prowadzenie jego własnego ogródka. Należy uczuć rodziców na konieczność dokarmiania zwierząt w czasie zimy, zachęcać do składania darów dla schroniska dla zwierząt, do wspólnego wykonania z dzieckiem karmnika w celu dokarmiania ptaków. Zachęcać rodziców do wycieczek z dziećmi w różne środowiska (na wieś, na łąkę, do lasu, do zoo, nad rzekę lub jezioro). Uczuć rodziców, aby zwracali uwagę na poszanowanie przyrody podczas wycieczek – przestrzeganie zasad: nie łam gałęzi, nie zrywaj roślin chronionych, nie hałasuj w lesie, nie pal ogniska w lesie, nie wyrzucaj butelek i śmieci, nie niszczyć bezmyślnie grzybów, nie jedz nieznanych owoców, nie rzucaj niedopałków, po wypoczynku na łonie natury pozostaw ład i porządek. Można zachęcić rodziców, aby jeśli to możliwe, pozwolili dziecku posiadać jakieś zwierze w domu. Zwracać uwagę na niszczące skutki mycia samochodów w rzece, jeziorze, podczas pobytu na wypoczynku. Zachęcać do oddawania pustych butelek do punktu skupu. Zaproponować rodzicom, aby starali się o zadrzewianie osiedla, wspólnie z dziećmi wykonali i umieścili tabliczki o poszanowaniu zieleni, zawsze reagowali na każdy przejaw wandalizmu i niszczenia przyrody w bliższym i dalszym otoczeniu, popierali wszystkie inicjatywy mające na celu budowę i rozbudowę instalacji oczyszczającej ścieki. Zachęcać rodziców, aby zakładali w domu wodomierze, regulatory ciepła, instalowali żarówki energooszczędne. Uczuć, aby uprawiali ogrody bez używania nawozów sztucznych, kupowali owoce, warzywa z drobnymi wadami w wyglądzie, które rosły i dojrzewały w naturalny sposób. Należy zwrócić uwagę, aby uczyli dzieci prawidłowego zachowania się w parku narodowym lub rezerwacie przyrody, aby oglądali z dziećmi programy przyrodnicze i ekologiczne i rozmawiali na ich temat. W zakresie „wrażliwość na piękno przyrody” rodzice mogą organizować dziecku sytuacje umożliwiające kontakt z przyrodą w różnych porach roku, w różnych warunkach atmosferycznych. Rodzice mogą wspólnie z dziećmi podziwiać piękno przyrody, np.: płatki śniegu, tęczę, róż

ne krajobrazy, pojedyncze rośliny i zwierzęta kolorowe jesienne liście itp.. Mogą wspólnie z dziećmi układać bukiety z kwiatów lub liści, robić ludziki z kasztanów, lepic bałwana, robić zdjęcia pięknych okazów i miejsc, wspólnie obserwować przez lornetkę, lupę itp.. Można uczuć dzieci na piękno przyrody słuchając utworów muzycznych, śpiewając piosenki, oglądając albumy z reprodukcjami obrazów, wsłuchiwać się podczas wycieczek w odgłosy różnych środowisk przyrodniczych. Rodzice mają możliwość udrażliwić swoje dzieci na piękno przyrody za pomocą różnych zmysłów: wzroku, słuchu, węchu, dotyku. Podsumowując rozważania na temat kształtowania świadomości ekologicznej dzieci i ich rodziców należy wysunąć następujące wnioski: Przyroda daje każdej istocie to, czego jej potrzeba do życia, również człowiekowi ofiarowuje swoje środowisko: powietrze, wodę, ziemię, zwierzęta, rośliny, bogactwa mineralne. Sam człowiek jest częścią przyrody. Ma prawo z niej korzystać, ale niestety coraz częściej i coraz bardziej bezmyślnie wykracza poza granice tego prawa. Aby temu zapobiec, należy rozpocząć świadomą i celową edukację dzieci i ich rodziców. Efekty tej pracy na pewno zaowocują w dorosłym życiu naszych dzieci. Należy zaszczepić w społeczeństwie potrzebę nowego stylu życia opartego na współistnieniu człowieka w harmonii z przyrodą, nauczyć ludzi wrażliwości, życzliwości, tolerancji,

radości oraz odpowiedzialności wobec siebie i wobec przyrody.

BIBLIOGRAFIA:

Słownik Wyrazów Obcych, Wydawnictwo EUROPA, Kraków 2004, s.108.;

K. Środa, Dzieci lubią lekcje ochrony środowiska, Edukacja i Dialog 2002 nr 6;

M. Mielech, Edukacja ekologiczno – zdrowotna w klasach I-III, AURA 2001 nr 2;

L. Domka, Rozwijanie kompetencji ekologicznych u dzieci, Życie Szkoły 2000 nr 8;

J. Grzelak, Eko-dydaktyka w nauczaniu początkowym, AURA 1994 nr 2.

03: Higiena i organizacja pracy domowej ucznia

Autor: Elżbieta Nowakowska – mgr nauczania zintegrowanego, nauczyciel Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Kamyku

Niniejsza publikacja to referat, który może zostać wykorzystany przez nauczycieli szkoły podstawowej w ramach pedagogizacji rodziców. Referat opracowano w oparciu o bogatą literaturę pedagogiczną. W sposób szczegółowy opisuje on warunki, jakie powinny być stworzone przez rodziców, aby praca domowa ucznia przynosiła oczekiwane efekty.

W teorii nauczania praca domowa ucznia jest traktowana jako druga po lekcji, ważna forma pracy dydaktyczno – wychowawczej, która nie może być zastąpiona przez pracę szkolną. Celem odrabiania lekcji w domu jest: utrwalenie i pogłębienie wiadomości ucznia, pobudzenie jego zainteresowań, rozwijanie samodzielności myślenia w posługiwaniu się wiedzą, wyrabianie wytrwałości w pracy, systematyczności, a wreszcie kształtowanie woli i charakteru ucznia oraz wzbudzanie wiary w jego własne siły.

W celu uniknięcia zbytecznej straty energii i wysiłku, a tym samym przeciążenia nauką, przy wykonywaniu pracy domowej ucznia powinny być przestrzegane pewne ogólne zasady dotyczące organizacji pracy umysłowej. Chodzi tu przede wszystkim o to, aby dzieci pracowały samodzielnie w odpowiednich warunkach, a więc w miejscu do tego przeznaczonym, we właściwej porze i kolejności. Pamiętajmy, że za stworzenie wymienionych tu warunków odpowiadają rodzice, którzy w ten sposób mogą wpłynąć na polepszenie warunków nauczania swoich dzieci.

Uczeń musi mieć własny kącik do pracy. Wyposażenie takiego kącika powinno się składać przede wszystkim ze stoika-biurka, przy którym uczeń może odrabiać swoje zadania oraz szafka lub półki na książki i inne przybory szkolne. Zarówno stół jak i krzesło powinny być dostosowane do wzrostu ucznia. Siedzenie przy stole zbyt niskim powoduje nieprawidłowe wydłużenie jednego mięśnia, a skrócenie innych. Następstwem tego jest brak równowagi między mięśniami antagonistycznymi, co przyczynia się do powstawania nieprawidłowej postawy (okrągłe plecy). Siedzenie przy zbyt wysokim stole zmusza dziecko do podnoszenia ramion w górę i w konsekwencji prowadzi do bocznego wygięcia kręgosłupa, które jest już trwałą wadą postawy. Zasady higieny zalecają również trzymanie książki w odpowiedniej odległości od oczu (30 - 35cm). Czytanie w postawie siedzącej przy nieodpowiednim stole powoduje pochylenie głowy i zbyt bliskie trzymanie książki lub zeszytu. Prowadzi to do wady wzroku – krótkowzroczności.

Jednym z podstawowych wskazań higieny jest właściwe oświetlenie pokoju, w którym uczeń pracuje. Pokój ten powinien być jasny. Stół najlepiej ustawić tak, aby światło padało z lewej strony lub z tyłu, nigdy zaś z przodu, z uwagi na przemęczenie wzroku nadmiarem światła. Szkodliwe jest również światło słabe – wywołuje zmęczenie wzroku, a przez to szybkie zmęczenie umysłowe.

W kąciku ucznia musi panować ład i porządek. Czystość i estetyka działają dodatnio na samopoczucie dziecka i wpływają korzystnie na wyniki jego pracy. O ład i porządek powinno dbać dziecko. Musi ono wiedzieć, co się tam znajduje i w którym miejscu, odpowiadać za wszystkie przedmioty na półce. W ten sposób wykształcimy w nim cenne zalety: odpowiedzialność za stanowisko swej pracy, za utrzymanie ładu i porządku wokół siebie. W kąciku takim uczeń powinien mieć prawo umieścić w widocznym miejscu plan zajęć, ładny rysunek wykonany przez siebie, czy też wyeksponować szczególnie lubiany przedmiot (może to być miś, lalka czy samochodzik). Stworzy to intymny, bliski dziecku nastrój.

Racjonalna organizacja procesu pracy domowej ucznia wymaga również stworzenia właściwej atmosfery w środowisku rodzinnym. W czasie, gdy uczeń pracuje, trzeba zachować należytą ciszę i powagę, nie zakłócać pracy ucznia rozmową z nim lub innymi domownikami, nie odrywać go do innych zajęć. Zbyt głośne audycje radiowe lub telewizyjne uniemożliwiają skupienie uwagi, odwracają uwagę od pracy, przedłużają czas wykonywania zadań domowych.

Dla zdrowia i wydajności pracy potrzebne jest także czyste powietrze. Dostęp świeżego powietrza podczas pracy umysłowej jest niezbędny. Nadmiar dwutlenku węgla powoduje bóle głowy i szybkie zmęczenie. Toteż należy dzieci przyzwyczajać do tego, aby przed rozpoczęciem pracy wietrzyły pokój, a przy ładnej pogodzie pracowały przy otwartym oknie.

Dzieci w klasie niekiedy skarżą się, że w czasie odrabiania lekcji młodsze rodzeństwo zabiera im spod ręki kredki, zeszyt czy książkę. Uczeń niejednokrotnie broni się, odpycha brata, wrywa swój przedmiot. W trakcie szamotania zeszyt został pognieciony, na książce ukazały się grube krechy. Płacz obu zwaśnionych stron, zdenerwowanie dorosłych, rozdrażnienie dzieci – oto rezultat sprzeczki. W takich warunkach nie może być już spokojnej pracy. Upłynie dużo czasu, zanim uczeń znów będzie mógł skupić się nad wykonywaną pracą – często zresztą zniechęca się i składa książki, rezygnując z dalszych zajęć. Byłoby idealnie, gdyby uczęszczające do szkoły dzieci miały swój pokój, w którym uczyłyby się. Gdy jednak tego nie ma, obowiązkiem domowników jest zapewnić dziecku spokojne miejsce pracy. W każdym mieszkaniu, nawet najskromniejszym, może dziecko znaleźć własny kącik, jeżeli tylko rodzice wykazują zrozumienie dla potrzeb związanych z jego nauką. Brak takich warunków powoduje przyzwyczajanie ucznia do długiego bezproduktywnego ślęczenia nad książką, do pracy powierzchownej, niekiedy zupełnie niewydajnej.

Istotną sprawą dla nauki domowej jest również czas wykonywania pracy zadanej do domu. Czas odrabiania lekcji domowych powinien być stały i nie przesuwany z błahych powodów. Zdarza się bowiem w niektórych domach, że pracę zadaną w szkole dziecko wykonuje zawsze po południu, ale niech tylko ktoś przyjdzie w odwiedziny, niech spadnie śnieg, wówczas radykalnie zmienia się porządek dnia dziecka. Zaczynają się prośby, żeby rodzice pozwolili uczestniczyć w zabawianiu gości, czy pojeździć na sankach. Prośby te naturalnie zaraz poparte są „mocnym” argumentem, że na jutro jest niewiele lekcji do odrobienia i że zdąży się je wykonać wieczorem. Rodzice żalują potem swego ustępstwa. Dziecko wskutek tego zamiast położyć się spać, musi siedzieć nad lekcjami. W tych warunkach łatwo dezorganizuje się porządek rannych zajęć, bo dziecko jest niewyspane. Budzi się więc je później i w zbytek pośpiechu wyprawia do szkoły. Niech więc godzina odrabiania lekcji będzie stała. Nawet gdy przyjdą znajomi w odwiedziny, dopilnujemy, by dziecko w drugim pomieszczeniu wykonało najpierw prace szkolne, a potem przyszło do gości. Mając odrobione lekcje, dziecko na pewno będzie się lepiej czuło niż wówczas, gdy ustąpimy jego prośbom.

Uczniowie spieszą się z odrabianiem lekcji i często bezpośrednio po przyjściu do domu przystępują do pracy. Jeszcze nie zdążyli odetchnąć po wysiłku umysłowym w szkole, a już pracują dalej, aby pozbyć się obowiązku. Tymczasem taka praca, ze względu na zmęczenie i pośpiech, jest mało wydajna, jakościowo gorsza a przy tym szkodliwa dla zdrowia dziecka. Po powrocie ze szkoły należy skłonić je do odpoczynku (ok. 2 godzin). Nie wolno również pozwolić mu siadać do nauki zaraz po zjedzeniu posiłku. Trzeba pamiętać o tym, że praca umysłowa w momencie, gdy żołądek jest obciążony, przebiega leniwie i niesprawnie. Oprócz tego siedząca, trochę pochylona postawa, jaką przyjmuje dziecko przy odrabianiu lekcji, nie sprzyja normalnej pracy żołądka.

Niektóre dzieci wstają wcześniej i odrabiają lekcje, jeśli nie zdążyły ich przygotować wieczorem. Odrabianie zadań rano jest szkodliwe dla zdrowia. Niepokój wywołany zaniedbaniem obowiązków szkolnych zakłóca bowiem sen dziecka. Jednakże dla krótkiego powtórzenia przygotowanych lekcji lub ich uzupełnienia, wcześniejsze wstawanie jest wskazane. Jednak uczniowie, którzy kończą zajęcia w szkole późno, nie powinni odrabiać lekcji wieczorem. Przeprowadzone badania wykazały, że wieczorem, a zwłaszcza późną nocą, dzieci pracują z wielkim wysiłkiem, mało wydajnie, są nieuważne, nieostrożne i popełniają wiele błędów. Dlatego dzieci uczęszczające do szkoły po południu powinny przygotowywać się do lekcji rano – zaczynając od godziny 9.00 i kończąc odrabianie prac na 2 lub 3 godzinach przed rozpoczęciem nauki szkolnej. Najodpowiedniejszy czas na pracę w domu jest po południu – między 16.00 a 19.00. Czas nauki zależy również od indywidualnych możliwości dziecka – zdolne, mniej zdolne, cech charakterystycznych – pracujące wolniej lub szybciej, jak również od ilości zadanych w danym dniu lekcji.

Początkowo starajmy się kontrolować naukę dziecka dość często, pomagać mu i przypominać o zajęciach po to, aby stopniowo, gdy dziecko się nauczy organizować czas wolny wycofać się z takiej częstej kontroli i pozostawić dziecku dużo samodzielności, dyskretnie sprawdzając, czy lekcje są odrobione oraz przypominając o niektórych nie wykonanych pracach.

Czasem rodzice skarżą się nauczycielom, że dzieci ich całe popołudnia spędzają nad lekcjami. Okazuje się jednak, że dzieci te po

rozłożeniu książek i zeszytów na biurku przerywają ciągle swoją pracę i zajmują się czymś innym. Tak na przykład podkładają ciekawą książkę z obrazkami pod zeszyty, aby wtedy, gdy nikt ze starszych nie patrzy, pooglądać przez chwilę kolorowe obrazki, to znów przyglądają się rybkom w akwarium albo wyglądają na podwórko. Jest bardzo dobrze, gdy dzieci mają zamiłowania czytelnicze lub inne zainteresowania. Trzeba jednak wyrobić w dziecku siłę woli, aby wiedziało, że najpierw należy wypełniać wszystkie obowiązki, a dopiero potem poświęcać czas na przyjemności.

To, że dziecko powinno pracować nad lekcjami bez odrywania się do innych spraw, nie znaczy wcale, by uczyło się w domu bez odpoczynku. W czasie pracy uczeń powinien stosować krótkie przerwy, podobnie jak w czasie zajęć szkolnych. Tak np. w czasie kilku minut może trochę pobiegać lub wykonać kilka ćwiczeń gimnastycznych. Można wtedy przewietrzyć pokój, w którym dziecko pracuje.

Mówiąc o odrabianiu lekcji w domu, nie można pominąć tak ważnej sprawy jak kolejność wykonywania prac zadanych w szkole. Często zdarza się, że dziecko ma zwyczaj odrabiania najpierw tych lekcji, które są łatwiejsze, a na koniec zostawia te, które sprawiają mu więcej trudności. Odrabianie lekcji w tej kolejności odbija się źle na wynikach nauczania. Wpływa to stąd, że prace wymagające większego wysiłku umysłowego są wykonywane wtedy, kiedy dziecko jest już trochę zmęczone i mniej sprawnie pracuje jego mózg. Obowiązkiem rodziców jest więc dopilnowanie, aby dziecko rozpoczynało pracę od najtrudniejszego materiału i stopniowo przechodziło do łatwiejszego. Dobre wyniki daje również odrabianie na przemian zadań trudnych i łatwych. Nie należy jednak zakładać z góry, że np. matematyka jest trudniejsza niż język polski, bowiem trudności w nauce zależą od rodzaju uzdolnień dziecka. Te dzieci, które mają uzdolnienia do przedmiotów ścisłych, bez większych kłopotów radzić sobie będą z matematyką. Inne znów bez trudności będą układać zdania i uczyć się gramatyki. Ustalając więc kolejność lekcji, trzeba wziąć pod uwagę, który przedmiot jest dla dziecka najtrudniejszy. Nie sprawia to zresztą większych kłopotów, gdyż dzieci na ogół chętnie zwierają się swoim rodzicom, które przedmioty lubią, z którymi zaś nie dają sobie rady.

Należy również zwrócić uwagę na to, aby dziecko odrabiało pracę domową w dniu jej zadania niezależnie od tego, czy dany przedmiot będzie w następnym dniu czy też za kilka dni.

Gdy dzieci mają poważniejsze trudności z odrabianiem lekcji, zwracają się z reguły do rodziców z prośbą o pomoc. Prośba starszych powinna być przemyślana i niezbyt daleko posunięta. Zdarza się bowiem, że rodzice odrabiają lekcje za swoje „pociechy”, a te zajmują się w tym czasie czymś innym. Taka pomoc w prawdzie pochłania rodzicom stosunkowo mało czasu i energii, ale wyrządza szkodę dziecku. Zwalnia je bowiem od myślenia i pozbawia samodzielności. Jeżeli chcemy dziecku naprawdę pomóc, należy pokierować jego myśleniem, naprowadzić na właściwe rozwiązanie. Uczeń, wykonując pracę domową, nie może przechodzić nad nie wyjaśnionymi wątpliwościami i nie rozwiązanyymi trudnościami do porządku dziennego. Wszystko, co jest dla niego niejasne i nie dość zrozumiałe, powinno być wyjaśnione. Jeżeli rodzice nie potrafią wyjaśnić zadania dziecku, lepiej zostawić je bez rozwiązania niż wykonywać źle. Uczeń powinien zgłosić się na następny dzień do nauczyciela, aby ten wytłumaczył niejasności.

Należy jednak podkreślić, że uczniowi trzeba pomagać tylko w takich sytuacjach, w których nie może on sobie dać rady i rzeczywiście potrzebuje pomocy. Niepotrzebna pomoc nie sprzyja samodzielności i uczy niezdecydowania. Kontrolując odrabianie prac domowych, należy zwracać uwagę nie tylko na to, aby były one poprawnie wykonane, ale również estetyczne. Stosujemy w tym przypadku głównie metodę pochwał. Zwróćmy uwagę dziecka na wyrazy czy zdania starannie napisane i polećmy, aby napisało tak samo ładnie, albo jeszcze ładniej. Pisanie przez ucznia zdań po kilka razy, na nasze polecenie, przyniesie skutek odwrotny do zamierzonego. Zmęczenie i zniechęcenie dziecka spowodują, że ostatni tekst będzie napisany nie tak ładnie, jak tego oczekiwaliśmy, ale najgorzej.

Kontrolowanie prac domowych przez rodziców potrzebne jest również z tego względu, że uczeń nie zawsze na lekcji pyta, gdy coś jest niejasne. Często pomija on rzeczy niezrozumiałe, pracuje mechanicznie, bezmyślnie. Rodzice powinni więc czuwać nad tym, aby dzieci starały się zrozumieć wszystko, co zostało zadane i aby umiały zdobyte wiadomości stosować w praktyce.

Zdarza się, że uczeń wraca ze szkoły i nie ma nic zadane. Wówczas powinniśmy sami, znając trudności w nauce swojego dziecka, polecić wykonanie pewnych prac. Mogą to być, na przykład, takie polecenia: poczytaj, wykonaj rysunek i podpisz go, przejrzyj „Świerszczyk” i przeczytaj mi wybrany przez siebie fragment tekstu.

Dzieci uczące się w najniższych klasach często dzielą się z rodzicami swoimi radościami, a niekiedy także i smutkami związanymi z nauką szkolną. Przysłuchując się, jak chętnie czytają i recytują wiersze, powinniśmy zwracać uwagę nie tylko na poprawność wymowy, ale również na zrozumienie treści. Rozmawiając z dzieckiem na temat czytanego utworu, przyczynimy się do rozwoju intelektualnego i znajdowania satysfakcji z uczenia się.

Rozumna, stała opieka domowa i systematyczna kontrola ze strony rodziców dopomoże dziecku pokonać trudności w zdobywaniu potrzebnej wiedzy. Dlatego nie szczędźmy trudu i stwórzmy dziecku w domu dobre warunki do nauki.

Wykorzystana literatura:

1. „Praca domowa i czynny wypoczynek” - Tadeusz Wujek
2. „Organizacja pracy i wypoczynku ucznia” - Barbara Wilgocka-Okoń
3. „Moje dziecko- dobry uczeń” - Hanna Balińska
4. „Proces nauki domowej ucznia” - Jan Zborowski
5. „Współpraca wychowawcza szkoły z rodzicami” - Amelia Rosnowska

04: My, uczniowie klasy pierwszej, ślubujemy...

Autor: Elżbieta Nowakowska, mgr nauczania zintegrowanego, nauczyciel Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kamyku

Niniejsza publikacja to scenariusz ślubowania dla klasy I szkoły podstawowej. Zawarte w nim wiersze i piosenki dotyczą tematów bliskich dzieciom. Opowiadają o szkole, ojczyźnie i otaczającym środowisku. Odnoszą się również do wrażeń i emocji związanych z uroczystością ślubowania.

Scenariusz ślubowania

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej (osoba prowadząca uroczystość)

Bohaterami dzisiejszej uroczystości są uczniowie kl. I, dlatego do nich kierujemy pierwsze słowa.

II Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

My, mieszkańcy Krainy Wiedzy, witamy wszystkie dzieci, które przybyły pobierać naukę w naszej szkole. Jak tradycja nakazuje, wszyscy uczniowie tworzą tu jedną wielką rodzinę, która pomaga sobie w kłopotach, a także cieszy się wspólnie z każdego sukcesu. W związku z tym obiecujemy, że otoczmy Was opieką i sprawimy, że czasy szkolne będziecie wspominać z prawdziwą przyjemnością.

III Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Pragniemy również przypomnieć naszym miłym kolegom i koleżankom, że czekają na nich nowe obowiązki polegające na zgłębianiu tajemnic Krainy Wiedzy. Przewodnikami podczas tej ciekawej wędrówki będą nauczyciele i wychowawcy, których należy słuchać i szanować.

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Pierwszaki spędzili w szkole zaledwie miesiąc. Przez ten krótki czas zdążyli jednak przygotować część artystyczną, która uświetni dzisiejszą uroczystość. Na wstępie zaprezentują scenkę „Klasa się przedstawia”. W ten sposób opowiedzą o swoich wrażeniach związanych ze szkołą.

Klasa się przedstawia

Chłopiec 1.

Wie to Marysia, Stasio, Zdziś,
że wielkie święto w szkole jest dziś.

Chłopiec 2.

To ślubowania nadszedł już czas.
Pierwszy egzamin na ucznia zdasz!

Chłopiec 3.

Rodzice nasi są tutaj z nami,
żeby egzamin był dobrze zdany!

Dziewczynka 1.

Może piosenką zacznijmy właśnie,
wtedy nam wszystkim się zrobi rażniej.

Piosenka: „Czas do szkoły”

Dziewczynka 2.

Nasza pani dyrektor
uśmiecha się miło...
Strach gdzieś znikł od razu,
lżej się nam zrobiło.

Chłopiec 4.

Pani dyrektor
tak spogląda szczerze...
Dobrze w szkole będzie!
Teraz już w to wierzę!

Chłopiec 5.

I pani do nas
dziś puszcza oko...
Nie ma się co martwić!
W szkole będzie „spoko”.

Dziewczynka 3.

Znamy już nasze
szkolne korytarze.
Wiemy, że po tablicy
w klasie się nie maże.

Dziewczynka 4.

Diżurny na pauzach
o porządek dba,
przynosi kredę,
obowiązki ma.
Pilnuje, by po klasie nie biegały dzieci,
no i żeby nigdzie nie rzucały śmieci.

Podlewa kwiatki, tablicę ściera
i z ławek wszystkie pomoce zbiera.

Dziewczynka 5.

Chociaż jestem taka mała,
wiem, że szkoła jest wspaniała!
W szkole są klasy i dużo dzieci,
a czas nauki tak miło leci!

Dziewczynka z zeszytem

Piękne literki
piszę w zeszyście.
Proszę, pokażę,
jak nie wierzycie!

Chłopiec 6.

Ja się głoskować
już nauczyłem.
Na lekcji grzeczny
cały czas byłem.

Chłopiec 7.

Na lekcjach często
zgłaszać się trzeba.
Wtedy problemów
z nauką nie ma!

Ola

A ja mam na imię Ola
i przysłałam tutaj
prosto z przedszkola.
Tata obiecał
kupić komputer, jeśli się dobrze
liczyć nauczę.

Chłopiec 8.

Ja komputera nie potrzebuję.
Jak ryba w wodzie w matmie się czuję!
Jeden i jeden daje dwa.
Dwa i dwa – to cztery da.

Piosenka: „Kolorowe kredki”

III Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Wspaniale! Widzimy, że zdążyliście już poznać i polubić szkołę. Potraficie dbać o porządek w klasie. Jesteście aktywni podczas lekcji, chętnie piszecie i liczycie. Ciekawi jesteśmy, czy wiecie, jak należy zachowywać się w szkole, aby atmosfera była przyjazna i miła.

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Na to pytanie pierwszoklasiści spróbują odpowiedzieć w następnej scenie, która nosi tytuł „Jak zachowywać się w szkole?”.

Jak zachowywać się w szkole?

Dziecko 1.

Grzeczność na co dzień –
bardzo ważna sprawa!
Więc o niej w szkole
wspomnieć wypada.

Dziecko 2.

Nic nie kosztuje
słowo „dziękuję”!

Dziecko 3.

A „przepraszam” i „proszę”
chlubę ci przynoszą!

Dziecko 4.

Niech uśmiech zawsze
Gości na twojej twarzy.
Wtedy cię przyjaźnią
każdy będzie darzył!

Dziecko 5.

Nie hałasuj na przerwie!
Każdy ci powie,

że hałas niszczy
nerwy i zdrowie!

Dziecko 6.

Nie przezywaj nas, kolego!
To przynosi wiele złego.

Dziecko 7.

Plotkowanie nie popłaca,
przeciw tobie się obraca.

Dziecko 8.

Nigdy nie skarż, uczniu mały,
bo to nie przynosi chwały.

Dziecko 9.

Obrażać się – to brzydka wada.
Tak zachowywać się nie wypada!

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

W kolejnych wierszach nasi mali artyści zaprezentują swoją wiedzę z zakresu środowiska przyrodniczego.

„Jesteśmy już uczniami”

Dziecko 1.

My już dużo umiemy
Panie dyrektorze.
Wiemy, że Bałtyk – to
polskie morze.

Dziecko 2.

Polska to nasza Ojczyzna,
piękna i każdemu bliska.

Dziecko 3.

Jej godłem jest Orzeł Biały,
w czerwonym tle błyszczący cały.

Dziecko 4.

Flaga też biało-czerwona,
przez wieki krwią naznaczona.

Dziecko 5.

Powiewa flaga, gdy wiatr się zerwie, a na tej fladze biel jest i czerwień.

Cała klasa

Czerwień to miłość, biel – serce czyste.
Piękne są nasze barwy ojczyście.

Mówiąc te słowa, uczniowie machają białymi i czerwonymi wstążkami.

Dziecko 6.

Wisła – największa polska rzeka, swym pięknem wszystkich nas urzeka. Pod Baranią Górą drogę swą zaczyna i płynie przez góry, potem po nizinach...

Dziecko 7.

Płynie przez Kraków i Warszawę, zbiera dopływy lewe i prawe, a w Gdańsku kończy swój długi bieg i tam ją wita bałtycki brzeg.

Dziecko 8.

To, że stolicą jest Warszawa, wspomnieć także dziś wypada.

Dziecko 9.

Piękne są miasta, piękne są i wsie... Można o nich mówić przez całutkie dni.

Dziecko 10.

I to właśnie o tym uczy „środowisko”... O tym, co daleko, i o tym, co blisko.

Dziecko 11.

Wiemy, że trzeba dbać o przyrodę,
o świeże powietrze i o czystą wodę.

Dziecko 12.

Trzeba segregować śmieci, żeby zdrowie miały dzieci!

Dziecko 13.

Ptaszki i ssaki dokarmiamy zimą, dopóki śnieżne miesiące nie miną.

Dziecko 14.

Niech piękna i zielona nasza Ziemia będzie! Jak tego dokonać? Szanować ją wszędzie!

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

A teraz zbiórka, pierwszaki!
Ananasy i Bączki!

Weźcie się szybko za rączki,
bo ślubowania czas bliski...
Zaśpiewajcie razem wszystkim.

Piosenka: „Podajmy sobie ręce”

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Nasi mali bohaterowie udowodnili, że potrafią pięknie recytować wiersze i śpiewać piosenki. Pokazali, że czas spędzony w szkole nie poszedł na marne. Wykazali się pracowitością i systematycznością. Wiele nauczyli się o swojej ojczyźnie. Potrafią być dla siebie mili i koleżeńscy. Jesteśmy dla Nich pełni podziwu. Zanim jednak zostaną pasowani na uczniów, muszą przystąpić do egzaminu. Będzie to pierwszy egzamin w ich życiu. Poprowadzi go wychowawczyni - pani Elżbieta Nowakowska.

EGZAMIN

- 1) Krzyczymy i piszczymy podczas przerw.
 - 2) Zachęcamy nieśmiałyh kolegów do gier i zabaw zespołowych.
 - 3) W czasie przerw spacerujemy po korytarzu.
 - 4) Zjeżdżamy po poręczach.
 - 5) Jemy śniadanie w czasie lekcji.
 - 6) Jemy śniadanie podczas przerwy.
 - 7) Siedzimy na ławkach.
 - 8) Pilnie pracujemy na lekcjach.
 - 9) Szanujemy swoje podręczniki.
 - 10) Rzucamy papierki na trawę
 - 11) Łamiemy gałęzie drzew i krzewów.
 - 12) Pomagamy kolegom i koleżankom.
 - 13) Dbamy o ład i porządek w sali.
- / Wychowawca odczytuje zdania, a po każdym z nich uczniowie chórem mówią: „tak” lub „nie”. /

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Zwracamy się z prośbą do pani dyrektor o ogłoszenie wyników egzaminu.

/ Dopuszczenie do egzaminu – przemówienie pani dyrektor /

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Zapytam jeszcze dzieci z kl. I: Czy jesteście gotowi do ślubowania?

Dzieci: Teraz już ślubować z honorem możemy.

Jak być dobrym uczniem, doskonale wiemy.

WPROWADZENIE SZTANDARU

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Za chwilę pierwszaki przystąpią do ceremonii ślubowania.

Prosimy o podejście do sztandaru dwóch przedstawicieli kl. I

/ Przedstawiciele kl. I dotykają prawą ręką sztandaru /

ŚLUBOWANIE

My – uczniowie klasy pierwszej

- będziemy się uczyć pilnie i systematycznie
- będziemy szanować nauczycieli i rodziców
- będziemy dbać o sprzęt szkolny i mienie społeczne
- będziemy godnie reprezentować szkołę
- będziemy szanować pracę wszystkich ludzi
- będziemy dbać o postawę godną ucznia i naszej ojczyzny – Polski.

/ Po każdym zdaniu tekstu ślubowania, wszystkie dzieci mówią: Ślubujemy! /

I Przedstawiciel Rady Młodzieży

Poprosimy panią dyrektor o dokonanie pasowania na ucznia

/ Pani dyrektor podchodzi do każdego dziecka i pasuje go na ucznia./

WYPROWADZENIE SZTANDARU

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

A teraz poprosimy przedstawicieli Rady Młodzieżowej, którzy przygotowali dla pierwszoklasistów niespodziankę.

IV Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Jeśli masz zmartwienie lub coś Ci dolega, zawsze Ci pomoże starszy kolega.

/ Podchodzi do pierwszaków i przekazuje uścisk dłoni./

V Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Przekazujemy Wam:

białą kredę do pisania na tablicy,

ołówek piękny, kolorowy, by literę

mógł napisać w sposób całkiem prawidłowy.

(Rozdanie kred obwiązanych wstążką i kolorowych ołówków.)

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Na zakończenie wychowawca wręczy pamiątkowe dyplomy, które zostały ufundowane przez Radę Rodziców.

/ Wychowawca wręcza dyplomy./

I Przedstawiciel Rady Młodzieżowej

Na tym zakończyliśmy dzisiejszą uroczystość. Dziękujemy wszystkim gościom za przybycie. Prosimy o gromkie oklaski dla uczniów kl. I.

W scenariuszu zawarte zostały ,między innymi, wiersze wybrane z pozycji książkowej pt. „Inscenizacje, zabawy ruchowe dla kl. I – III” Wydawnictwa Edukacyjnego „Żak” Zofii Dobkowskiej.

05: Hipoterapia jako metoda wspierająca rozwój psycho – fizyczny dzieci.

Autor: mgr Wojciech Chądryński, nauczyciel rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo w Zespole Szkół Specjalnych nr 45 w Częstochowie.

mgr Emilian Hutny, nauczyciel rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo w Zespole Szkół Specjalnych nr 45 w Częstochowie.

Hipoterapia jest jedną z metod usprawniania osób niepełnosprawnych wywodzącą się z animaloterapii. Nazwa ta pochodzi z języka greckiego: *hippos* – koń oraz *terapia* – przywracanie zdrowia. Koń towarzyszył człowiekowi już od zarania dziejów. Jego udomowienie zmieniło jakość życia człowieka. Koń był środkiem transportu, pracował na roli. Jeszcze na początku XX w. odgrywał dużą rolę we wszystkich armiach świata. Już w IV wieku p.n.e. Hipokrates zauważył i docenił walory zdrowotne jazdy konnej. Uważał, że gimnastykuje ona ciało i ducha oraz łagodzi wiele schorzeń. Jego poglądy są aktualne, aż do czasów współczesnych. Jazda konna była i jest sposobem na zachowanie dobrego zdrowia.

Istnieje wiele definicji hipoterapii. Najprostszą i zarazem najpełniejszą zdaje się być definicja Polskiego Towarzystwa Hipoterapeutycznego, która traktuje hipoterapię jako:

ogół zabiegów terapeutycznych, do których wykorzystuje się konia. Hipoterapia stanowi jedną z form rehabilitacji wieloprofilowej. Uniwersalność metody polega na jednoczesnym oddziaływaniu ruchowym, sensorycznym, psychicznym i społecznym. W krajach Europy Zachodniej hipoterapia oznacza tylko i wyłącznie fizjoterapię na koniu. W Polsce hipoterapia dotyczy szerszego zakresu działań terapeutycznych związanych z koniem i jazdą konną. Polska hipoterapia najbliższa jest terminowi jeździectwo terapeutyczne, które ma na celu przywracanie zdrowia poprzez jazdę konną oraz kontakt ze zwierzęciem. Hipoterapia jest metodą uzupełniającą i wspomagającą główne metody terapeutyczne. Kontakt z żywym zwierzęciem stanowi o jej wyjątkowości i atrakcyjności. Ma on niezastąpiony wpływ na rozwój emocjonalny i budowanie więzi społecznych. Podnosi u dziecka pewność siebie, odpowiedzialność, odwagę i samodzielność. Hipoterapia umożliwia także kontakt z przyrodą i przebywanie w środowisku zupełnie innym od znanego w szkole czy w domu. Zdobywanie umiejętności związanych z obsługą konia i jazdą konną podnosi wartość dziecka w oczach opiekunów, rodziców i rówieśników, a przede wszystkim w jego własnych oczach. Świat widziany z wysokości końskiego grzbietu jest inny, piękniejszy. Stanowi o wartości i ważności jeźdźca.

Za najważniejsze cele działań hipoterapeutycznych przyjmuje się:

1. stymulację rozwoju psychoruchowego dziecka, a w tym:
 - poprawę koordynacji wzrokowo-ruchowej, orientacji przestrzennej oraz orientacji w schemacie własnego ciała,
 - zwiększenie możliwości koncentracji uwagi i utrzymania zorganizowanej aktywności,
 - zwiększenie motywacji do ćwiczeń,
 - rozwijanie samodzielności;
2. zmniejszenie zaburzeń równowagi i poprawa reakcji obronnych;
3. zwiększenie możliwości lokomocyjnych;
4. zwiększenie poczucia własnej wartości;
5. relaksacja i osłabienie reakcji nerwicowych;
6. zapewnienie kontaktu ze zwierzęciem i przyrodą;

Z hipoterapii mogą korzystać osoby:

- po przebytych chorobach zostawiających trwałe ślady w psychice lub sprawności fizycznej.
- upośledzone umysłowo
- z deficytami rozwojowymi;
- z uszkodzeniami analizatorów (wzrok, słuch);
- niedostosowane społecznie.

Zajęcia hipoterapii dostosowuje się do stanu i związanych z nim specyficznych potrzeb dla każdego pacjenta indywidualnie. Polskie Towarzystwo Hipoterapeutyczne wyodrębniło cztery następujące formy:

1. *Terapię ruchem konia*- polegającą na poddawaniu pacjenta terapeutycznemu działaniu ruchów konia bez wykonywania jakichkolwiek ćwiczeń.
2. *fizjoterapię na koniu* - jest ona równoznaczna z gimnastyką leczniczą prowadzoną przez fizjoterapeutę na koniu poruszającym się stępem.
W tej formie wyróżniamy dwa modele:
 - model neurofizjologiczny, gdzie akcent kładzie się na prawidłową pozycję siedzącą i jakość ruchu;
 - model funkcjonalny, w którym prawidłowość ruchu schodzi na drugi plan, a najważniejsza jest jego funkcja.
3. *terapię kontaktem z koniem*- dotyczy stwarzania sytuacji terapeutycznej, która umożliwi nawiązanie emocjonalnego kontaktu w relacji pacjent-koń, gdzie pacjent może w ogóle nie siedzieć na koniu.
4. *psychopedagogiczną jazdę konną i woltyżerkę*- podczas jazdy konnej i czynności z nią związanych stosowane są działania edukacyjno-wychowawcze, elementy psychoterapii, terapii zajęciowej i logopedii, których celem jest rewalidacja intelektualna, poznawcza, emocjonalna i fizyczna.

Poszczególne formy hipoterapii wzajemnie się przenikają i uzupełniają, tak aby terapia była efektywna i dostosowana do indywidualnych potrzeb pacjenta. Zaletą tej metody jest różnorodność działań hipoterapeutycznych i jej atrakcyjność. Hipoterapia to metoda rehabilitacji podnosząca sprawność psycho-fizyczną, dająca wiele radości i przyjemności, gdzie koń jest znakomitą partnerem w nabywaniu nowych umiejętności i doświadczeń przez dzieci niepełnosprawne, jak też zdrowe.

Bibliografia:

ABC Hipoterapii

Kanony polskiej hipoterapii

www.hipoterapia.org

06: Ocena opisowa i jej zalety w kształceniu zintegrowanym - referat szkoleniowy dla rodziców

Autor: Lidia Gołuchowska nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 31 w Częstochowie ul. PCK 18

Podjęłam się napisania referatu szkoleniowego dla rodziców, ponieważ ocenianie uczniów jest ważnym elementem procesu dydaktycznego. Nauczyciel, aby wydać rzetelną opinię o umiejętnościach, wiedzy i poziomie ogólnego rozwoju swoich uczniów musi uwzględnić wiele czynników. Prawidłowo sporządzona ocena szkolna powinna odzwierciedlać aktualny stan wiedzy ucznia, jego postępy w nauce, a także włożony wysiłek.

Ocenianie jest to proces gromadzenia danych o zachowaniu i osiągnięciach edukacyjnych dziecka; to proces sprawdzania i orzekania, jak się ma faktyczny rozwój dziecka do rozwoju zakładanego w realizowanym programie edukacji. Oceniać ucznia, to dać jak najpełniejszą informację o jego aktywności, postępach, trudnościach, specjalnych uzdolnieniach i zainteresowaniach. Przedmiot oceniania szkolnego wynika zawsze z głównego celu edukacji, określonego na danym jej etapie i zapisanego w programie.

Ocena opisowa to model alternatywny- bez stopni, ale klasyfikacyjny, w ramach którego uczniowie nie uzyskują w ciągu roku szkolnego żadnych stopni tylko ocenę opisową, ale jej następstwem jest promocja do następnej klasy. Nie ma potrzeby, organizowania mu specjalnych sytuacji oceniania na stopień. w toku codziennych spotkań ma on mnóstwo okazji do uzyskania zwrotnej informacji o sobie samym, udzielenia mu rad czy opinii, gdy są one potrzebne.

Rozwój dziecka jest procesem ciągłym i złożonym dlatego też ciągły charakter ma jego ocenianie i nie można go szacować na podstawie jednego czy dwóch składników. w rozwoju ucznia wyróżniamy trzy płaszczyzny:

Rozwój fizyczny

- oceniamy umiejętność działania na rzecz:
- rozwoju kondycji i sprawności
- zachowania zdrowia

Rozwój społeczno -emocjonalny

- oceniamy zachowania i emocje ujawniane w stosunku do:
- siebie
- innych ludzi
- przyrody
- wytworów kultury

Rozwój intelektualny

- oceniamy osiągnięcia edukacyjne w zakresie umiejętności :
- czytania
- pisanie
- mówienia
- słuchania
- rachowania
- rozumowania
- zdobywania informacji
- rozwoju indywidualnych zainteresowań

Ocena opisowa to ustne lub pisemne poinformowanie o postępach ucznia; o tym jak wykonał zadanie, przy czym najpierw podkreślić należy to, co uczeń wykonał dobrze, a później wskazujemy niedociągnięcia i sposób poprawy. Ocena opisowa nie jest celem samym w sobie. Ma ona dostarczyć informacji uczniowi, nauczycielowi i rodzicom.

Nauczycielowi:

- dostarcza informacji na jakim poziomie rozwoju znajduje się uczeń w danym momencie edukacji oraz o tym, czy stosowany przez nauczyciela system pracy z uczniem jest efektywny.

Uczniowi:

- dostarcza informacji o efektach jego szkolnej aktywności i wskazówek, jak pokonywać napotkane trudności;
- motywuje do dalszego wysiłku;
- zachęca do samooceny;
- umacnia wiarę we własne możliwości.

Rodzicom:

- dostarcza rzetelnej, szczegółowej informacji o ich dziecku, na podstawie której będą mogli w porę podejmować właściwe działania na rzecz jego dalszego, prawidłowego rozwoju.

Nauczyciel - wychowawca aby wystawić obiektywną i szczegółową ocenę opisową prowadzi dokładną i systematyczną obserwację uczniów, w której powinien uwzględnić:

- postępy w nauce czyli
 - * wypowiedzianie się,
 - * czytanie nowego tekstu,
 - * technika pisanie,
 - * pisanie z pamięci,
 - * zapamiętywanie treści słownych,
 - * elementy wiedzy o języku,
 - * rozumienie pojęć,
 - * liczenie,
 - * rozwiązywanie zadań z treścią,
 - * określanie stosunków przestrzennych i wielkościowych,

- * umiejętność obserwowania środowiska,
- * aktywność poznawcza,
- * sprawność ruchowa,
- * troska o zdrowie i bezpieczeństwo,
- * troska o wygląd zewnętrzny,
- * aktywność twórcza,
- * staranność i dokładność wykonania prac,
- * posługiwanie się przybarami,
- poziom osiągnięć
- * doskonały - w odniesieniu do pracy wykonanej przez ucznia poprawnie i starannie,
- * znakomity - dotyczący pracy wykonanej poprawnie, ale np. niezbyt starannie,
- * wystarczający - w odniesieniu do pracy, w której uczeń popełnił pomyłki,
- * słaby - gdy praca ujawniła już trudności ucznia w przyswojeniu pewnych treści programowych
- * niewystarczający- w przypadku, gdy praca została wykonana niepoprawnie i niestarannie
- stopień wysiłku
- * bardzo duży,
- * duży,
- * przeciętny,
- * niewielki,
- * minimalny.

Dojrzałość szkolna respektowanie wymagań dotyczących zachowania w szkole, poszanowanie własności, przygotowanie do lekcji, punktualność, samodzielność w działaniu, motywacja zadaniowa, wytrwałość w pracy, koncentracja w czynności.

Ocena opisowa powinna zawierać rzetelną obserwację ucznia - jego zdolność w przyswajaniu wiadomości, koncentracji uwagi, a także rozwój myślenia logicznego i wyobraźni. Ważną funkcję pełnią dodatkowe informacje na temat indywidualnych właściwości każdego dziecka. Mogą one dotyczyć np. stanu zdrowia, warunków domowych, czynników pozaszkolnych wspierających lub ograniczających rozwój ucznia oraz wskazania kierunków pracy z nim. Wiadomości na ten temat powinien gromadzić nauczyciel na podstawie rozmowy z rodzicami lub opiekunami dziecka.

Zalety stosowania oceny opisowej przez nauczyciela kształcenia zintegrowanego to:

- wykorzystanie wielu metod poznawania uczniów w poszczególnych etapach procesu kształcenia
- ma możliwość przydzielania zadań najkorzystniejszych dla rozwoju danego ucznia
- może świadomie kształtować optymalne warunki dla rozwoju swoich wychowanków
- dzieci są bardziej emocjonalnie związane z wychowawcą i rówieśnikami
- ocena opisowa nie jest oparta na rywalizacji z kolegami, czy chęci pozyskania przychylności wychowawcy, ale na indywidualizacji procesu kształcenia
- ma możliwość wyposażenia dziecka w zdolność do przeżywania i rozumienia wszystkiego co wiąże się z szacunkiem, oceną postępowania, sprawiania radości innym.

Bibliografia:

Bogdanowicz Marta - Metoda dobrego startu, Warszawa, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne 2004

Kopaczyńska Iwona - Ocenianie szkolne wspomagające rozwój ucznia, Kraków, Impuls 2004

Niemierko Bolesław - Ocenianie szkolne bez tajemnic, Warszawa, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne 2002

07: SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH OTWARTYCH DLA ZESPOŁU SAMOKSZTAŁCENIOWEGO

Autor: Lidia Gołuchowska - SP 31 Częstochowa

Data – 1.03.2006 r.

Klasa – II d

Czas trwania – 60 minut

Prowadząca – Lidia Gołuchowska

Krąg tematyczny – Jestem, jaki jestem.

Temat zajęć – Umiemy być prawdziwymi kolegami.

Swobodne wypowiedzi dzieci na temat kolegów z klasy. Ciche czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów o kolegach z podręcznika „Moja szkoła” część 6. Układanie odpowiedzi na pytania, haseł, uzupełnianie zdań z lukami. Przedstawianie scenek dramowych. Śpiewanie piosenki „Dwa serduszka z czekolady”.

Cele operacyjne:

Uczeń umie i potrafi:

- wypowiadać się jasno na dany temat
- czytać cicho ze zrozumieniem
- gromadzić słownictwo wokół tematu
- układać zdania i hasła na zadany temat
- uzupełnić tekst z lukami
- przedstawić scenkę dramową
- nazwać swoje emocje
- zilustrować ruchem melodię piosenki
- zaśpiewać piosenkę
- odróżnić dobro od zła i nazwać swoje uczucia
- stosować zwroty grzecznościowe
- współpracować w grupie.

Metody:

słowna, aktywizujące – drama, burza mózgów, promyczkowe uszeregowanie, praca w grupach, problemowo – twórcza.

Formy pracy:

indywidualna, zbiorowa, grupowa zróżnicowana.

Środki dydaktyczne:

podręcznik „Moja szkoła”, elementy do metody aktywizującej (arkusze papieru, kartony, mazaki) kartki z nazwami emocji, makieta ruchomej postaci, płyta z piosenką, kartoniki z kolorowymi buziami.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie piosenką.
2. Zabawa aktywizująca „Pajęczynka”.

Edukacja polonistyczna

3. Rozmowa w kręgu na temat kolegów z klasy:
 - Kto jest twoim najlepszym kolegą w klasie?
 - Co lubicie robić w wolnym czasie?
 - Dlaczego to jest twój najlepszy kolega?
 - Komu powierzyłbyś opiekę nad psem?
 - Komu chciałbyś ofiarować prezent?
 - Kto przeszkadza ci na zajęciach?
4. Podział uczniów na grupy. Wybór lidera i przydział zadań.
Każda z grup losuje swoje zadanie:

grupa I

Przeczytaj fragment tekstu pt. „Mariusz” str. 10.

Przygotuj odpowiedź na pytanie:

* Jak oceniasz postępowanie Mariusza? Uzasadnij odpowiedź.

*

grupa II

Przeczytaj wiersz pt. „Wstyd” str. 15.

* Napisz 3 rady, jak pokonywać nieśmiałość.

*

grupa III

Przeczytaj wiersz pt. „Prawdziwi koledzy” str. 23.

* Napisz 3 zdania rozkazujące skierowane do dzieci, które dokuczają jękającym się kolegom.

*

grupa IV

Przeczytaj wiersz pt. „Prośba do kolegi” str. 24

* Uzupełnij tekst z lukami.

*

Nie wolno z kolegów.

Takie zachowanie sprawia im

Dobry kolega w trudnych sytuacjach.

Zachęca do wspólnej

Nigdy nie tajemnic.

śmiać się, przykrość, pomaga, zabawy, zdradza

Lider grupy zgłasza zakończenie zadania nauczycielowi i przedstawia wynik pracy grupy.

5. Uczniowie w grupie wypisują na karteczkach cechy dobrego kolegi. Następnie przyklejają do kartonu wokół słów DOBRY KOLEGA. Te odpowiedzi, które się powtarzają, przyklejają jedną za drugą tworząc długi promień.

Edukacja muzyczna

6. Zaśpiewanie i zilustrowanie ruchem piosenki pt. „Nie chcę cię” i „Dwóm tańczyć się zachciało”.

Edukacja plastyczna

7. Przeprowadzenie Mini quizu rysunkowego. Uczniowie samodzielnie rysują „Drzewko dobrych uczynków” odpowiadając na pytania nauczyciela.

Edukacja polonistyczna

8. Rozmowa na temat różnych zachowań dzieci w zależności od sytuacji.

Uświadomienie uczniom, że uczucia są jedną z najważniejszych i nieodłącznych spraw w naszym życiu.

9. Tworzenie listy uczuć na tablicy z podziałem na pozytywne i negatywne.

- radość - gniew
- sympatia - strach
- zaufanie - złość
- wiara - poczucie winy
- wzruszenie - lęk
- wesołość - rozpacz
- odwaga - smutek

10. Przedstawianie uczuć na modelu postaci.

11. Przedstawienie scenek dramatycznych:

- * scenka 1 W klasie
- * scenka 2 Na przerwie
- *

Omówienie scenek. Zredagowanie odpowiedzi na pytanie:

- * Jakie czarodziejskie słowa potrzebne są nam w życiu?
- *

Przeczytanie przez nauczyciela wierszyka:

„Na dalszą drogę życia weź trzy czarodziejskie słowa

Proszę, Przepraszam, Dziękuję

I w sercu je zachowaj.

Dzień dobry i Do widzenia - niech obce ci nie będzie.

Te słowa, które poznałeś, używaj zawsze i wszędzie.”

Edukacja muzyczna

12. Zaśpiewanie piosenki pt. „Dwa serduszka z czekolady”.

Ewaluacja zajęć

13. Zabawa w 5 pytań. „Zgadnij kto to?”

Uczniowie wrzucają do pudełek kolorowe buzie, które oznaczają, że zajęcia były:

- * zielona buzia - ciekawe

- * niebieska buzia - takie jak zawsze

- * żółta buzia - nudne.
- *

14. Pożegnanie piosenką.
-

08: Europejski Rok Edukacji Obywatelskiej w Polsce – założenia, przebieg.

Autor: Małgorzata Tubielewicz - konsultant RODN „WOM” w Częstochowie, Promotor Regionalny EREO 2005

Rada Europy ogłosiła rok 2005 Europejskim Rokiem edukacji Obywatelskiej. EREO- tak brzmi oficjalna polska adaptacja anglojęzycznego tytułu „European Lear for Democratic Citizenship through Education”. Hasło roku przyjęte w całej Europie brzmi: „Życ i uczyć się demokracji”. W założeniu EREO ma być procesem długolletnim, który rozpocznie się w 2005r. i będzie kontynuowany przez kolejne lata.

Główne cele Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej w Polsce to:

1. Kształtowanie umiejętności i postaw obywatelskich uczniów oraz ich wiedzy na temat demokracji, państwa i społeczeństwa obywatelskiego.
2. Przygotowanie młodych ludzi do bycia obywatelami zjednoczonej Europy.
3. Promowanie takich wartości demokratycznych jak; wolność, pluralizm, tolerancja, aktywność obywatelska.
4. Edukacja w dziedzinie praw człowiek, zapobieganie dyskryminacji, poszanowanie prawa, zapobieganie nierówności
5. Budowanie w młodych ludziach postawy zaangażowania i wiary we własne siły.
6. Przybliżanie edukacji szkolnej do środowiska lokalnego oraz życia publicznego.

W Polsce Europejski Rok Edukacji Obywatelskiej stwarza zarówno okazję do podejmowania nowych działań na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, a także do zaprezentowania dotychczasowych osiągnięć.

Minister Edukacji Narodowej i Sportu powołał Krajowy Komitet

ds. Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej, którego celem było szerokie promowanie idei Roku i inicjowanie działań na rzecz kształtowania aktywnych postaw obywatelskich z udziałem uczniów, nauczycieli, studentów, przedstawicieli samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych i władz oświatowych.

W dniu 14 stycznia 2005r. w gmachu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odbyła się ogólnopolska konferencja inauguracyjna w Polsce Europejski Rok Edukacji Europejskiej, z udziałem 150 uczestników. Byli to: kuratorzy

i wicekuratorzy oświaty, przedstawiciele wojewódzkich ośrodków doskonalenia nauczycieli, departamentów edukacji z urzędów marszałkowskich oraz organizacji pozarządowych. W ramach organizacji EREO w Polsce zostali powołani Promotorzy, którzy są pracownikami merytorycznymi placówek doskonalenia nauczycieli w 16 województwach. Promotorzy uczestniczyli

w serii szkoleń organizowanych przez CODN i konferencjach poświęconych EREO. Ich zadaniem było przekazywanie informacji w swoim regionie,

o wszelkich działaniach podejmowanych w ramach Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej, upowszechnianie materiałów informacyjnych

(ulotki, plakaty, naklejki), przesyłanie ich na stronę Internetową CODN.

Partnerami EREO 2005 byli: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja im. Stefana Batorego, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej.

Aby polska szkoła w pełni wywiązywała się ze swoich zadań powinna spełnić następujące warunki:

- Pomoc w zrozumieniu współczesnego świata oraz wskazywanie młodym ludziom, w jaki sposób można go zmieniać i ulepszać.
- Wzmacnianie poczucia wspólnoty i więzi lokalnych, regionalnych, narodowych i europejskich.
- Zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w sprawach publicznych.
- Uczenie solidarności i odpowiedzialności za siebie i innych.
- Uświadamianie rangi demokratycznych instytucji.
- Uczenie zasad współpracy i udziału w publicznej debacie.
- Wychowywanie w poczuciu wiary we własne możliwości.

W ramach Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej, w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie realizowane

były następujące formy doskonalenia dla nauczycieli:

1. „2005 Europejski Rok Edukacji Obywatelskiej w Polsce. Działania promujące i rozwijające edukację obywatelską w szkole”.
2. „Metoda projektów w edukacji europejskiej i obywatelskiej”.
3. „Edukacja europejska w szkole podstawowej i gimnazjum”.
4. „Edukacja europejska w działaniach dydaktyczno – wychowawczych szkoły”.
5. „Kształcenie umiejętności potrzebnych do projektowania działań edukacyjnych promujących wzorce aktywności obywatelskiej”.
6. „Dlaczego warto uczyć w szkole o prawach człowieka”.

W szkoleniach uczestniczyli opiekunowie szkolnych Klubów Europejskich, opiekunowie konkursu „Europa w szkole”, przedstawiciele samorządów szkolnych oraz zainteresowani nauczyciele wszystkich typów szkół

z Częstochowy oraz powiatów: częstochowskiego, kłobuckiego, lublinieckiego

i myszkowskiego. W ciągu roku uczniowie organizowali wybory samorządowe, debaty, akcje charytatywne, konkursy, wystawy plastyczne. Realizowali projekty ogólnopolskie i międzyszkolne. Uczestniczyli w warsztatach europejskich, spotkaniach i seminariach.

Kluczową rolę w udostępnianiu informacji o EREO odegrał Internet. Główna strona informacyjna o EREO w Polsce zlokalizowana została na serwerze CODN: www.ereo.codn.edu.pl. Strona ta zawiera ogólne informacje

o założeniach i celach obchodów Roku w Polsce, kontakty do Promotorów Regionalnych, wykaz publikacji dotyczących edukacji obywatelskiej i inne...

Konferencja podsumowująca Europejski Rok Edukacji Obywatelskiej odbyła się w Ministerstwie Edukacji i Nauki w dniu

8 marca 2006r.

W konferencji uczestniczyli: pan Stanisław Sławiński – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, Pan Tomasz Merta – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pani Olof Olafsdottir – przedstawiciel Rady Europy, Pan Andrzej Wielowiejski – Przewodniczący Krajowego Komitetu Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej, Pan Mirosław Sielatycki – Wiceprzewodniczący Komitetu.

W swoich wystąpieniach prelegenci podkreślili znaczenie polskiej szkoły i jej rolę w świadomym przejęciu na siebie obowiązku kształcenia odpowiedzialnych i aktywnych obywateli Polski, Europy i świata. Młodzi ludzie powinni mieć możliwość zastosowania zdobytych na lekcjach wiadomości

i umiejętności obywatelskich w praktyce. Takim dobrym przykładem była sesja plenarna poświęcona prezentacji działań Promotorów Regionalnych

w poszczególnych województwach oraz prezentacja projektów szkolnych.

Województwo śląskie reprezentowała młodzież Zespołu Placówek Oświatowych w Boronowie, z opiekunką Bożeną Ledwoń. Szkoła ta uczestniczyła razem ze Szkołą Podstawową nr 39 w Częstochowie w międzyszkolnym projekcie „Chcę być dobrym Obywatel”

W ramach projektu uczniowie wykonali kilkadziesiąt plakatów na temat „Jaki powinien być wzorowy Europejczyk” oraz opracowali mini przewodniki po Boronowie i Częstochowie. Prezentowane prace uczniów cieszyły się wśród uczestników konferencji dużym zainteresowaniem.

Jednym z celów EREO w Polsce było pokazanie, jak wiele dzieje się w dziedzinie edukacji obywatelskiej, w polskich szkołach. Bogata prezentacja prac uczniów z wielu szkół udowodniła, że edukacja obywatelska oraz edukacja na rzecz praw człowieka mają ogromne szanse rozwoju w naszym kraju.

Wybrane publikacje wydane z okazji Europejskiego Roku Edukacji Obywatelskiej:

1. Kompas. Edukacja o prawach człowieka pracy z młodzieżą. Pakiet edukacyjny Rady Europy, polskie wydanie. CODN, Stowarzyszenie SZANSA, 2005
 2. Antydyskryminacja. Pakiet edukacyjny. CODN 2005
 3. Szkolne kluby Europejskie – skrócona wersja podręcznika w języku ukraińskim i rosyjskim. PFERS, CODN 2005
 4. EDC Pack – polskie tłumaczenie wydawnictwa Rady Europy
(w przygotowaniu):
 - a. Poradnik zapewniania jakości edukacji obywatelskiej w szkołach
 - b. Edukacja obywatelska – doskonalenie Nauczycieli
 5. EREO CD –rom – wybrane scenariusze, CODN 2005
-

09: „Wyboiste drogi ... czy utarte ścieżki edukacyjne ?” (próba podsumowania na podstawie przeprowadzonych badań)

Autor: Danuta Bernacka – Winczek konsultant RODN „WOM” w Częstochowie

Tytułem wstępu

Ścieżki edukacyjne miały stać się nową jakością w reformującej się polskiej szkole. Od 1999 r. zostały wprowadzone obligatoryjnie kolejno do szkół podstawowych, gimnazjów

i szkół ponadgimnazjalnych. Ich głównym zadaniem było (i jest) integrowanie nauczycieli, uczniów, rodziców, instytucji i placówek oświatowymi ... a przede wszystkim treści nauczania różnych przedmiotów i kluczowych umiejętności uczniów. Holistyczne rozumienie świata i holistyczne nauczanie ma niepodważalne zalety, wymaga jednak równocześnie większej wiedzy merytorycznej i metodycznej od nauczycieli, wymaga dobrze opracowanych programów, podręczników i innych materiałów pomocniczych oraz bogatej bazy dydaktycznej szkoły.

Jak z każdą nowością, tak i z realizacją ścieżek nie było łatwo. Ścieżka z samego założenia (ministerialnego) była czymś, co mieli robić wszyscy. Tam gdzie z założenia odpowiadać ma „każdy”, tam najpewniej nie odpowiada „nikt”. Skoro na początku nie

do końca było wiadomo, jak sobie poradzić z wdrażaniem ścieżek i dokumentowaniem ich realizacji, to dyrektorzy szkół „odpowiedzialni za uwzględnienie problematyki ścieżek edukacyjnych w szkolnym zestawie programów nauczania” („Podstawa programowa ...”) radzili sobie, jak mogli. Możliwości było i jest wiele:

- Dyrektorzy przydzielają ścieżki wybranym nauczycielom, kierując się np. tematyką innowacji pedagogicznej prowadzonej przez nich lub ich wyraźnymi zainteresowaniami;
- Nauczyciele sami wybierają sobie niektóre zagadnienia z wybranych ścieżek – pokrewne z nauczaniem przedmiotem kierując się sugestiami wynikającymi z realizowanych programów ;
- Najbardziej kreatywni nauczyciele podejmują trud autorskiego opracowania programu danej ścieżki i włączają do jego realizacji innych nauczycieli;
- Członkowie rad pedagogicznych wspólnie opracowują programy poszczególnych ścieżek edukacyjnych i wspólnie ustalają zakres odpowiedzialności za ich realizację;
- Wybór i realizacja gotowych programów ścieżek z listy MEN .

Metod, którymi można posługiwać się w efektywnym realizowaniu ścieżek edukacyjnych jest wiele, ale najskuteczniejszym na pewno okazał się projekt edukacyjny, którego istotą jest łączenie zarówno wiedzy międzyprzedmiotowej uczniów jak i umiejętności międzyprzedmiotowych. Dobrym modelem integracji dla tego typu realizacji ścieżki może być integracja np. wokół problemu czyli zagadnienia kluczowego wiążącego całość przyjętej do realizacji problematyki. Świetnie sprawdza się w praktyce również integracja wokół umiejętności kluczowych oraz wokół treści nauczania.

Metoda projektów zakłada nie tylko duże zaangażowanie nauczycieli, ale przede wszystkim istotne i autentyczne zaangażowanie samych uczniów. Z rozmów przeprowadzanych z nauczycielami wywnioskować można, że metoda ta szczególnie okazała się popularna we wdrażaniu w szkołach działań proeuropejskich, ekologicznych i regionalnych.

Oczywistym jest, że w miarę upływu czasu początkowe trudności w organizowaniu

w szkołach działań „ścieżkowych” przestały doskwierać nauczycielom. Ale czy rzeczywiście? Bez solidnego narzędzia mierzącego wiedzę i umiejętności uczniów

z poszczególnych ścieżek, nie ma informacji zwrotnej o efektach kształcenia w tym zakresie. Uzyskanie wiarygodnej informacji, w ilu szkołach opracowano i posłużono się takimi narzędziami okazało się prawie niemożliwe. Z rozmów oficjalnych i w kuluarach

z dyrektorami szkół i nauczycielami wynikało, że nikt ścieżek nie traktuje na tyle poważnie, by zadawać sobie trud dokonywania ich ewaluacji.

Planowanie, realizacja i ewaluacja ścieżki międzyprzedmiotowej to docelowo wzór aktywności edukacyjnej szkoły - zintegrowanej, skorelowanej, planowej, celowej

i stanowiącej dobre źródło informacji zwrotnej na temat jakości, zasadności i celowości pracy nauczycielskiej oraz także źródło najwyższej satysfakcji z wykonywanego zawodu.

Realizacja ścieżek z punktu widzenia nauczycieli (wyniki badań)

W roku 2005, kiedy wydawałoby się, że problem ścieżek w zasadzie przestaje być już problemem, przeprowadzono w ramach zadania statutowego badanie ankietowe wśród nauczycieli różnych specjalności uczących w szkołach różnego typu na temat : „*Realizacja ścieżek edukacyjnych w szkole*”. Wypowiedziało się 113 czynnych nauczycieli z terenu delegatury częstochowskiej ŚIKO w Katowicach. Badanie miało miejsce podczas oferowanych przez naszą placówkę szkoleń. Celem było m.in. upewnienie się, czy proponowane od kilku lat szkolenia w tym zakresie spełniły oczekiwania i co jeszcze nasza instytucja mogłaby zrobić w tym względzie.

Na pytanie „Co w realizacji ścieżek edukacyjnych sprawia Pani/Panu najwięcej problemów” ?

- 61 % osób (umownie grupa a) przyznało, że ma problemy, z tego 67%

nie brało do tej pory udziału w szkoleniach na temat tworzenia, realizacji czy ewaluacji programów ścieżek edukacyjnych (choć takie w postaci odpłatnych i nieodpłatnych, dłuższych i krótszych form odbywają się w naszej placówce od kilku do kilkunastu razy

w roku).

- 39% respondentów (umownie nazwanych grupą b) stwierdziło, że nie widzi (nie ma) problemów, z tego 73% nie brało udziału w w/w szkoleniach.

Opisane trudności :

1. Brak czasu na lekcjach na realizację ścieżek (20 os.);
2. Brak materiałów metodycznych i środków dydaktycznych ułatwiających realizację (18 os.);
3. Trudności z dostosowywaniem problematyki ścieżek do tematyki danego przedmiotu, skorelowanie zagadnień (15 os.);
4. Sposób dokumentowania realizacji, w tym zapis w dzienniku i planie wyników (9os.);

5. Skorelowanie własnych pomysłów i działań z pomysłami nauczycielami innych przedmiotów (8 os.);
6. Poczucie niepewności, czy sposób wdrażania ścieżek jest zgodny z obowiązującymi (odgórnie ustalonymi) „zasadami” ich realizacji (3os.);
7. Niesprecyzowane bliżej trudności (1os).

Podczas wywiadów z innymi nauczycielami, ci opisali następujące dwie grupy trudności:

1. Nadmiar treści nauczania w nauczanych przedmiotach i samych ścieżkach edukacyjnych, co powoduje traktowanie w/w zagadnień powierzchownie, bez możliwości zastosowania atrakcyjnych (aktywizujących) metod i form pracy. Koncentracja na metodach pamięciowego przekazywania wiedzy, brak czasu na rozwijanie umiejętności.
2. Brak środków finansowych w szkołach na zastosowanie ciekawych metod pracy i form w ramach realizacji ścieżek (np. na wyjazdy do teatru , TV, poznawanie zabytków oddalonych od szkoły, wykorzystanie multimediiów itd.).

Na kolejne pytanie ankietowe: „Ile czasu lekcyjnego poświęciła Pani/Pan na realizację ostatnio omawianego zagadnienia ze ścieżki międzyprzedmiotowej?” uzyskano następujące odpowiedzi:

- do 15 minut - 37 osób
- około 1 h - 23 osoby
- powyżej 15 minut -17 osób
- około 2 h -15 osób
- w sumie 3h i więcej - 8 osób
- 1-2 h na rok - 1 osoba
- 1-2 h w miesiącu - 1 osoba
- 1h tygodniowo - 1 osoba
- nie określili czasu wogóle - 10 osób

Na inne pytanie : „Z jakich gotowych materiałów metodycznych (np. publikowanych programów ścieżki) korzysta Pani/Pan?” respondenci odpowiedzieli następująco:

- Nie korzysta z takich materiałów - 53 osoby;
- Korzysta z gotowych materiałów - 61 osób;
- Materiały , które w pierwszej kolejności wykorzystują nauczyciele w swojej pracy:
 - programy ścieżek edukacyjnych - 15 os
 - różnorodne poradniki metodyczne - 12 os
 - program przedmiotowy - 7 os
 - własne materiały - 6 os
 - scenariusze zajęć do ścieżki - 5 os
 - artykuły z czasopism przedmiotowych - 4 os
 - programy autorskie - 3 os
 - różnorodne materiały zgromadzone przez siebie - 3 os
 - podręczniki ucznia - 3 os
 - plan wynikowy do swojego przedmiotu - 1 os
 - filmy , reklamy - 1 os
 - mapy - 1os

Kolejne pytania (3 i 4) , które miały na celu uzyskanie informacji od nauczycieli , czy podczas realizacji ścieżek współpracują z innymi członkami rady pedagogicznej , czy opierają się

na wiedzy już przekazanej uczniom przez innych nauczycieli realizujących „wcześniejsze” zagadnienia, czy wiedzą, kto z kolegów i koleżanek będzie kontynuował pracę nad ścieżką

w danej klasie - brzmiały następująco:

„Kto z nauczycieli realizował kolejne zagadnienie z tej samej ścieżki w tej samej klasie?”

68 osób (60% wszystkich ankietowanych) potrafiło wskazać tych nauczycieli, którzy wcześniej realizowali zagadnienia z tej ścieżki.

„Kto z nauczycieli będzie realizował kolejne zagadnienie z tej ścieżki z tymi samymi uczniami?”

62 osoby (55% wszystkich ankietowanych) potrafiło wskazać w/w nauczycieli .

Porównanie wskazań pozytywnych i negatywnych w odpowiedziach na oba pytania pozwala wysnuć ostrożne przypuszczenie, że przynajmniej w połowie szkół funkcjonują programy ścieżek edukacyjnych opracowane na tyle starannie, że nauczyciele są w stanie aktywnie ze sobą współpracować.

Nie będzie jednak nadużyciem twierdzenie, że nadal integracji międzyprzedmiotowej praktycznie nie umie prawie nikt. Stopień motywacji do podejmowania tego typu działań jest w zasadzie niemal bliski zeru, a świadomość potencjalnych korzyści jest bardzo iluzoryczna, zdominowana zwielenokrotnionym poczuciem „strat”.

Organizacja zespołu nauczycielskiego oraz odpowiednie szkolenie wzmacniające motywację, świadomość korzyści oraz wyposażające w niezbędne umiejętności - oto kroki, które powinna podjąć każda szkoła planująca realizację zintegrowanych procedur oraz celów edukacyjnych. Pytanie, czy nie za późno na wdrażanie takich wniosków? Wszak „nowa” „Podstawa programowa ...” nie przewiduje zajęć edukacyjnych typu ścieżki, z czego wszyscy pewnie się cieszą, a integrowanie treści nauczania tzw. przedmiotów pokrewnych poza szkołą podstawową nadal nie ma odbicia w proponowanych programach i podręcznikach szkolnych.

Bibliografia:

1. „Edukacja Europejska w zreformowanej szkole” – praca zbiorowa pod red S. Bednarka , Wyd Silesia 2000;
2. „Edukacja regionalna dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole” - praca zbiorowa pod red S. Bednarka , Wyd

Silesia 2000;

3. Materiały edukacyjne Programu „Nowa Szkoła” – Wyd. CODN 1;

4. Pacholska M, Kozak A., Bloch M., Koralewska G. „Ścieżki edukacyjne dla klas IV – VI” - Wyd. Arka 2001;

5. Sokołowska H., Grodecka E. „Edukacja czytelnicza i medialna. Poradnik dla Nauczycieli realizujących ścieżki międzyprzedmiotowe” Agencja „SUKURS” 2001.
